

Interjú dr. Jautz Magda Flamina nővérrel

„A jót kell emlegetni, a szépet, ami erősít”

Flamina nővér az Isteni Megváltó Leányai rend tagja. A rendet 1849-ben alapították Elzász-Lotaringiában. A nővéreket 1863-ban hívta be Magyarországra az akkori győri püspök, Simor János. Sopronban telepedtek le. 1867-től már önálló rendtartomány működik. A rend tagjai betegápolással és oktatással foglalkoztak. 1920-ban hozták létre a Szent Margit Leánygimnáziumot, amelynek épülete a Ménesi úton 1932-ben készült el. A híres gimnázium 1950-ig, az államosításig működött a nővérek vezetésével, csakúgy, mint a budakeszi gimnázium. A rendszerváltás óta Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja néven működik a rend. A jó kedélyű, kedvesen beszédes, 93 éves Flamina nővér jelenleg a piliscsabai Nagyboldogasszony idősök otthonában él. 1993-ban Budakesziért emlékérmeket kapott.

Meséljen kérem Flamina nővér a gyermekkoráról.

1910-ben születtem Budakeszin, a Petőfi utcában laktunk. Négyen voltunk testvérek, Mátyás aki pap lett, Mária, Ferenc és én. Elsőben és másodikban a községházánál levő iskolába jártam, utána harmadikban kerültem az apácákhoz, a templommal szemben. Ekkoriban, kilenc évesen határoztam el, hogy én is apáca leszek. Ezután Sopronban végeztem el a tanítónőképzőt, 12 évesen kerültem oda, 19 évesen fejeztem be. Ott kiválasztott engem az egyik főnöknő. A próbatanítást 1931-32-ben a Ménesi úton, a „Mókus-ház”-ban végeztem egy évig. Az igazgatónő nevezte így az épületet, mert a kis elemistákat csak „mókuskáim”-nak szólította. Német óvoda is működött itt. Ezután Csornán tanítottam két évig az elemi iskolában. Sok szép emlékem fűződik ide.

Hogyan került Szegegre?

Előjáróm 1934-ben küldtek oda, ahol a Ferenc József Tudományegyetemen tanultam 1939-ig, illetve az Apponyi-kollégiumban. Utána mentem a Szent Margit Gimnáziumba. A kémia volt a fő szakom, mellette földrajz, természettudományok. A kémiát szerettem a legjobban. A gimnáziumban a kémia szertárt bízták rám, nagyon szép kísérleti termünk is volt. Kísérleteztünk, szerették a kémiát a gyerekek. Itt 1939-től 1943-ig tanítottam. Német tankönyveket használtunk, amelyeknek én írtam meg a függelékében a magyar vonatkozásokat.

Ekkoriban írta a Budakeszivel foglalkozó disszertációját.

Igen, a Tudományegyetem vezetősége visszahívott Szegegre. 100 oldalas munkámat nagy dicsérettel elfogadták. Az öt tagú egyetemi tanárokból álló bizottság előtt 1941-ben a filozófia doktorává avattak. Ezután visszamentem tanítani Budapestre.

Mi szerepelt ebben a könyvben?

A finn Granö módszerével készült tájleírásról van szó. Rengeteg statisztika, adat van benne Budakeszről. A betelepítés utáni adatokat, minden létező anyagot összegyűjtöttem az anyakönyvekből, amiben a testvérem is segített. A saját családfámat is kilenc generációra vissza tudom vezetni. A könyv példányai biztosan megvannak valahol, sajnos nem tudom hol.

Ezután mi történt Flamina nővérrel?

A Szent Margit tanítónőképzőt 1943-ban – sok más tanítónőképzővel együtt – megszüntették. Erről az időszakról írtam egy visszaemlékezést, mivel én vagyok az egyetlen tanár, aki még él. 1945 után a licistákat vittem tovább, 1948-ban érettségiztek, abban az évben amikor az intézményünket megszüntették. Most volt az 55 éves érettségi találkozójuk, legtöbbszörrel ma is szoros kapcsolatban vagyok.

Mi történt az államosítás után?

1950-ben kellett kiköltöznünk a Ménesi útról, ahol 1948-tól csak az alagsorban lakhattunk. Pesten ezután még zongoraórákat adtam, amit még Szegeден megtanultam. 1948 után idejöttem Piliscsabára. Innen jártam át gyalog minden nap Tinnyére. Ott hittant tanítottam.

Volt itt egy érdekes eset. Akkoriban halt meg – úgy emlékszem – Dimitrov. Jött egy ember, hogy emiatt ki kell tenni fekete lobogót a faluban. A paptól kért valamilyen fekete leplet, amivel a koporsót takarják le. Láttam rajta, hogy nem akarja odaadni. Akkor a fátylam egy részét odaadtam neki, hogy lógassa ki azt. Azóta is az a gyászlobogó! 1950 után még a szétszórvva élő nővéreket látogattam végig Észak-Magyarországon. Voltak, akik kiléptek a rendből, pedig azt csak a rendfőnöknő tudja elintézni Róma felé.

Ezután hol tetszett dolgozni?

Szétszóratásuk után a nővéreknek menni kellett valahová dolgozni, gyárakba és hasonló helyekre. A Szent István Bazilika mögött volt a Szolidaritás nevű hely, ahol én adminisztrátorként dolgoztam. Oda jártak munkáért a hasonló helyzetűek, csupa pap és apáca. Persze nem árultam el a felettesemnek, hogy én doktor vagyok. A Szolidaritásban 1959-től dolgoztam. 1974-ben a nyugdíjkorhatárt elértem, de végül csak 1979-ben mentem nyugdíjba, mert jól ismertem a jogszabályokat és igényt tartottak a munkámra. Utána Budakeszin éltem, a saját házámban. Onnan minden nap lejártam a plébániára, én voltam a pénztáros. Hetente háromszor pedig Budapestre portáskodtam.

Érte valamilyen zaklatás Flamina nővért a szocializmusban?

Még régebben történt, hogy egyik nap a prédikáció a nyolc boldogságról szólt, amelyben az is szerepelt, hogy „boldogok vagytok, ha üldözést szenvedtek az igazságért”. Épp aznap rendeltek be az Andrássy út 60.-ba. Be kellett mennem a bűnügyi osztályra. Itt mindenfélét kérdeztek tőlem, merre jártam és mit csináltam. Például mondták: maga oszlopos tag! Erre én nem tudtam mit válaszolni. De folytatták: A vonaton elvettünk Geraldine nővértől egy listát, amelyen szerepel a maga neve. Valóban szerepelt egy listán a nevem, de ő naiv- nem gondolta, hogy ebből baj lehet. Rengeteg kérdést tettek fel, majd a végén közölték, hogy háromezer forint büntetést kell fizetnem. Mondtam, hogy szívesen fizetek, de most nincs pénzem. Kérdeztek, miért fizetek szívesen. Mert boldogok, akik üldözést szenvednek a hitükért - válaszoltam. Akkor hirtelen nagy bátorság szállt meg. Erre azt mondták: Akkor ne fizessen, hanem menjen! Csak miután kijöttem, jött rám a sírás a feszültségtől. Utána még következtek egy darabig. Ezeket mind átélve nem csoda, ha az ember kifárad egy kicsit az élettől.

Ezek a zaklatások mikor szűntek meg?

Az eset a nyolcvanas évek elején történt. A rendfőnöknőhöz, Márta nőnéhez, odament egy úr meg egy leány, aki könyörgött, hogy vegyék fel a rendbe. A rendfőnöknő nem akarta felvenni, mert nem volt felvétel, ezt magyarázta folyamatosan neki. Ez isteni sugallat lehetett, mert ekkor az illető levette a kabátját, ávós volt, a lány pedig beépített ember. Még ekkor is történtek ilyen esetek.

Végezetül, a fiatalok számára milyen tanácsokat tudna adni Flamina nővér?

Először is legyen tervük a jövőre. Legyenek céljaik, és ezeket kövessék állhatatosan. Ki kell tartani a célok mellett. Azután adjanak segítséget a rászorulóknak, a bajbajutottaknak. Mindenkinek felebaráti szeretettel közelítsenek, ez Isten parancsa is. Isten parancsának pedig engedelmeskedni kell. Az engedelmisség nem mindig egyszerű, de azért meg lehet oldani. Ismerjék a Szentírást, sokat lehet belőle tanulni. Végül, nem szabad, hogy a fiataloknak mindig a rossz emlékeket meséljék. A múltból a jót kell emlegetni, a szépet, ami erősít.

Gábor Győző

